

PROČ JE V POLITICE MÁLO ŽEN?

Společnost tvoří 50 % mužů a 50 % žen. Ženy mají už dlouho právo studovat, volit i kandidovat. Tvoří 61 % absolventek vysokých škol, uplatňují se napříč obory a angažují se ve veřejném životě.

Tak proč je jich v politice stále jen 20 %?

Kde ty schopné ženy jsou?

„Pokud je žena schopná, prosadí se,“ zní častý argument. Znamená to tedy, že jsou české ženy méně schopné než jejich mužští kolegové nebo ženy v jiných zemích?

Určitě ne. Spíše než o individuální schopnosti a (ne)zájem českých žen o politiku jde o nastavení vnějších podmínek. Ženy se do politiky dostanou, ale musí přitom překonat mnohem více překážek než stejně schopní (či stejně neschopní) muži. V zemích, kde je zastoupení v politice vyvážené, se společnost snaží tyto překážky odstraňovat.

3

2

1

Nemáš na to, zlato!

Někdy se překážky objeví na samém začátku. Ženy bývají často podceňovány a čelí různým předsudkům. Jak vyplývá z výzkumu CVVM z roku 2014¹, muži si myslí, že ženy o politiku nemají zájem. Stejný výzkum přitom ukazuje, že to není pravda – ženy se o politiku zajímají ve stejné míře jako muži. Jsou i členkami politických stran (tvoří 25 – 52 % členských základů), velmi se angažují v neziskové sféře či místních komunitách. Skoro polovina mužů se ale zároveň domnívá, že ženy nemají pro politiku ty správné schopnosti.

Nemám na to buňky...

Není divu, že ženy mají nižší sebevědomí než muži. Z velké části je to dáno už odlišnou výchovou dívek a chlapců. Pokud například chybují dívky, je to připisováno jejich vrozeným vlastnostem („nemá na matiku mozek“), u chlapců spíše nedostatku úsilí („kdyby se více učil, zvládl by to“). Zároveň jsou v politice jako vhodné a potřebné vyzdvihovány právě ty dovednosti, které jsou více podporovány a oceňovány u chlapců a mužů – soutěživost, „tah na branku“ a ostré lokty.

Chlapi sobě

Politika byla po staletí vytvářena muži a pro muže. S účastí žen, které mají odlišnou životní zkušenost a kariérní dráhu, se dodnes nepočítá. Už samotné rozhodnutí vstoupit do převážně mužského kolektivu je pro ženy náročnější. Politická jednání se často protahují do pozdních nočních hodin a bývají neslučitelná s péčí o rodinu. Lidé mají navíc tendenci vybírat si do svých týmů osoby sobě podobné. A nemusí se jednat o zlý úmysl – muži zkrátka znají a osloví spíše další muže, se kterými jsou si blízcí např. věkově, charakterem nebo svými zájmy.³

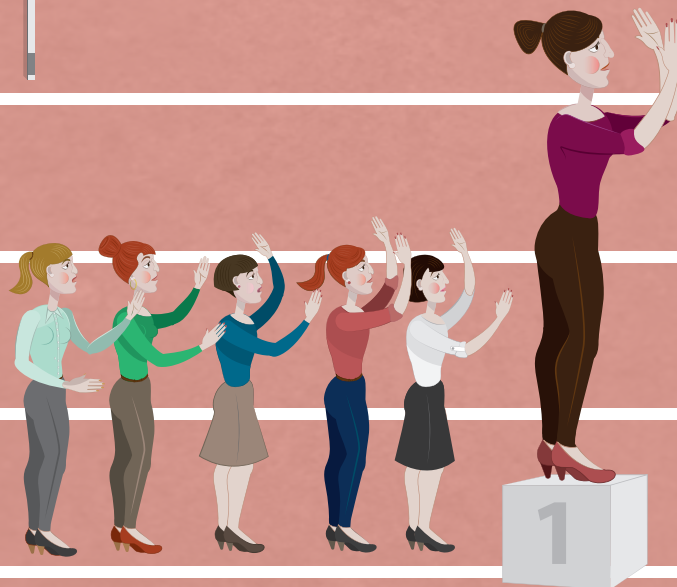

5

3. Více viz termín „sociální klonování“, např. 10 nejdražších manažerských chyb“, Jan Urban, 2010

Ženský proti sobě

„Když jsem to dokázala já, dokáží to i ostatní, není potřeba ženy uměle podporovat,“ slyšíme z úst některých stávajících političek. Ženská solidarita v politice se (většinou) blíží nule. V sociologii se pro tento jev používá termín „syndrom včelí královny“⁴. Ženy, které se prosadily v prostředí dominovaném muži, mají tendenci na další ženy pohlížet jako na konkurentky. Nemají zájem jim jejich cestu usnadnit či vůbec připustit existenci specifických bariér.

6

4. Více viz termín "Queen Bee Syndrom", G.L. Staines, T.E. Jayaratne, C. Tavriss

Ženská patří za plotnu

Pokud jde o „správné“ role žen a mužů, panuje v české společnosti mnoho předsudků. Téměř polovina lidí (47 %) se sice domnívá, že vykonávání veřejných funkcí by se měli věnovat oba partneři stejně, výhradně mužům ale tuto činnost přisoudilo 40 % dotázaných a ženám pouze 1 %. Oproti tomu za vysloveně ženské činnosti lidé jednoznačně považují vaření (72 %) a uklízení (53 %).⁵

**Ženy jsou stejně schopné jako muži,
na politické dráze ale překonávají
více překážek.**

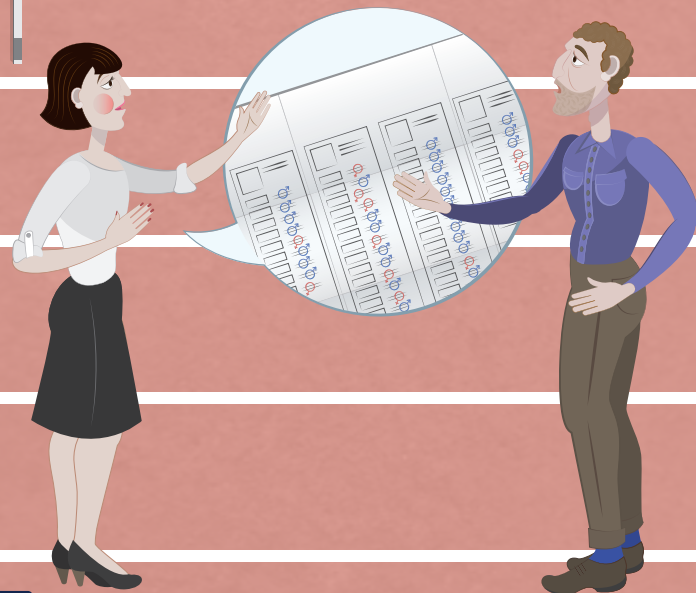
Kde vzít čas a nekrást?

Péče o děti a domácnost leží především na ženách. I po skončení tzv. rodičovské „dovolené“ věnují zaměstnané ženy práci v domácnosti až 2x více času než muži, průměrně 30 hodin týdně.⁶ Bez nadsázky tak můžeme mluvit o „druhém směně“. Na politickou práci tak již většinou nezbyvá energie ani čas.

Ženám vstup zakázán!

Pokud „doběhne“ žena až sem, narazí na tu největší překážku – musí se dostat na volitelné místo kandidátní listiny. V ideálním případě by o nominaci měly rozhodnout schopnosti a předchozí práce kandidáta či kandidátky. V praxi však často rozhodují spíše známosti, kdo s kým chodí na golf, pivo či do sauny. Ženy jsou z těchto „pánských klubů“ vyloučeny – ať již záměrně, nebo nevědomky. I ve vedení stran, které má na sestavování kandidátních listin zásadní vliv, jsou muži opět v drtivé většině.

V začarovaném kruhu

Nízká účast žen v politice není dána jednoduše tím, že ženy do politiky nechtějí nebo pro ni nemají ty správné schopnosti.

Vstup do politiky jim (na rozdíl od mužů) znesnadňují 3 typy překážek, které se vzájemně proplétají a podporují: individuální (nízké sebevědomí žen, vztah k politice), společenské (předsudky, tradiční model rodiny, působení v mužském kolektivu) i institucionální (způsob nominací, volební systém).

Kudy vede cesta ven?

Ačkoli současné podmínky ženám nenahrávají, dobrou zprávou je, že řešení existuje. Již dnes řada zemí dosáhla vyrovnaného zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích. Jak?

Začaly ženy ve vstupu do politiky aktivně podporovat, a to na všech 3 úrovních. Nejdůležitější je přitom začít na institucionální úrovni, která je v tuto chvíli největší překážkou. Drtivá většina zemí, které mají vyvážené zastoupení, uplatňuje některý z typů kvót.

EXIT →

→
Zapojení mužů do péče o děti a domácnost, sladovací opatření v rámci stran a zastupitelstev (např. hlídání dětí během zasedání).

→
Vzdělávání, mentoring, vytváření ženských sítí.

→
Kvóty, kampaně na podporu ženských kandidátek.

FÓRUM 50 %

Jsme nezisková organizace, která podporuje vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích. Ačkoli ženy tvoří více než 50 % populace, jejich zastoupení v politice je průměrně pouhých 20 % a ve vedoucích pozicích ještě méně. Chceme, aby rozhodovací procesy byly vyváženější a zahrnovaly názory a životní zkušenosti nejen mužů, ale i žen.

FÓRUM 50%

fond
pro NNO

NROS

nadace
partnerství

ISLANDSKÉ
FONDY
EEA
grants

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska
v rámci EHP fondů. www.fondnno.cz a www.eeagrants.cz

Úřad vlády České republiky

Projekt byl realizován za finanční podpory Úřadu vlády České republiky a Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů.